

*Pientje Appelsientje &
Jooski Booski Swazi*

Brieven uit Manzini

Mijn liefste schat,

Het is zaterdagochtend 4 december 2010 en ik zit in mijn cel in Manzini, Swaziland. Goed 9000 kilometer ten zuiden van Boutersem. Het is een best luxeuze cel, met een kruisbeeld boven het bed, een afbeelding van Maria en Jezus met kroon in een gloed van gouden sterren tegen een diepblauwe hemel. Tralies voor het venster, een tafeltje met internetverbinding en een douche. Mag dus niet klagen. Ik zit in een zwarte fauteuil met goudgele patronen en ik vermoed de aanwezigheid van vlooiën of ander klein ongedierte. Een vermoeden dat versterkt wordt door toenemende jeuk. Je moeder zou hier licht hysterisch worden en bomma zou haar Kärcher bovenhalen.

Het heeft wat voeten in de aarde gehad om hier te geraken. Ik heb jou, mam en Joos, en ons stijfbevoren landje verlaten donderdag om 8 uur 's avonds, om gisteren, vrijdag, rond 6 uur 's avonds hier toe te komen. Hier is het Manzini Youth Care Center, een grote scho-

lengemeenschap uitgebaat door de salesianen. Het zag er gisterenmiddag even niet goed uit toen bleek dat het kleine toestel dat het traject Johannesburg-Manzini verzorgt, motorpech had. Net daarvoor had ik een paar stresserende uren doorgebracht op de Oliver-Tambo-luchthaven van Jo'burg. Een mooie, heldere luchthaven. Enorme aankomsthal in de vorm van een grote cilinder. Hoe meer bouwruimte pure lucht is, hoe rijker de bouwheer, heb ik eens gehoord. Een vreemd eerbetoon aan Tambo, de oude strijdmakker van Nelson Mandela. Ik moest per mail in contact zien te komen met een paar mensen in België om een dringend boekproject verder af te werken. Overal wifi, maar geen die werkt op mijn Apple. Vijf keer geprobeerd, vijf keer met MasterCard betaald, en geen connectie. Kwam daarbij dat de batterij van mijn Mac bijna plat was, en ik nergens stopcontacten of een aangepaste plug kon vinden. Het zweetgutste van mijn rug af. Ik besloot dan maar mensen aan te spreken, en ik werd vijf keer naar een andere plaats verwezen: van het internetcafé naar het Illycafé, van het Illycafé naar een gsm-winkel, van de gsm-winkel naar de infobalie van Airports Company South Africa, en van de Acsa-infobalie weer naar het internetcafé. Daar werd plichtshalve gemeld dat er geen Skype is, dat je niet kan printen en dat er geen Microsoft Office voorzien is op de batterij pc's die er ter beschikking staan. Is de vergelijking van een café zonder bier van toepassing, of een lavabo zonder kraan, of een drukpers zonder inkt? Ik kon me er niet van weerhouden om een treffende vergelijking te zoeken. Dat doe ik wel meer als ik stress onder controle tracht te houden. Woorden zijn oorden. Ondertussen was mijn broeksriem ook al zeiknat. Bon. Dan toch maar 30 minuten gekocht en ik

zat al snel in de webmail en kon de nodige zaken afhandelen. Who needs Microsoft Office?

Het vliegtuig werd snel gerepareerd, en we konden de lucht in. Twee blanke dames, drie zwarte dames waarvan er eentje onophoudelijk het hoge woord voerde. Ze droeg een grote mannenpet, zoals de jonge Robert de Niro in het derde deel van *The Godfather*, dwars over haar kroeshaar. Opmerkelijk hoe snel de zwarte passagiers met elkaar in gesprek raakten, met veel gelach en gezellig gekir. Zelf zat ik met mijn gedachten in het Engeland van de vroege jaren zeventig zoals die door Jonathan Coe schitterend beschreven worden in *De Rotters Club*. Een prachtige roman, Pientje. Altijd een vreemde gewaarwording, een boek over een vreemd land in een ander vreemd land lezen. Nogal verwarrend eigenlijk.

Veel bewolking en door de slierten kan je een glimp opvangen van de groene heuvels, met meanderende rivieren en schaarse landbouwbeplanting. Het is zomer en blijkbaar is er veel regen gevallen die laatste weken. Van bovenuit ziet het er rustig en vredevol uit. We vliegen te hoog om mensen te kunnen zien, maar weet, lieve schat, dat 41% van de Swazi's HIV hebben, dat de levensverwachting 27 jaar is, en dat 57% van de zwangere vrouwen HIV hebben. Deze cijfers zijn waarschijnlijk niet correct, omdat niemand het juist weet. Feit is dat de problematiek kolossaal is. Zo kom je uit op heel simpele vragen: hoe kan een land op die manier draaien? Wat voor een toekomst hebben de jonge mensen? Waarom zouden ze leren en een business uitbouwen, als ze een vogel voor de kat zijn? Wat kom ik hier ei-

genlijk doen? Ik onderdruk mijn sombere gedachten, en lach met de mollige vrouw met de pet die iedereen vrolijk maakt.

Een uur later dan voorzien landen we op de dinkytoy-luchthaven van Matsapha. Een infrastructuur uit een Lego-bouwdoos. Keurig en overzichtelijk. Geen transportband voor de bagage. Die wordt manueel aangebracht. Het is altijd een spannend moment als je koffer moet opduiken. Is die knalblauwe Samsonite, die mam omwille van zijn opzichtelijke kleur gekocht heeft, erbij? Ja, daar is ie!

De luchthaven is zo klein dat er geen aankomsthal is. Een paar stappen en ik sta op straat. Nergens iemand met een plaatje met mijn naam op. Gosia had toch beloofd dat ze mij hier zou komen ophalen. Ik besluit een tijdje te wachten alvorens in paniek te schieten.

Stel dat ik hier de nacht moet doorbrengen. Die gaat meteen als een steen uit de hemel vallen. Leeuwen en buffels en hyena's zie ik niet meteen. Hoewel, aan een obese Belg valt zeker wat te peuzelen. *Fat Belgian man eaten by runaway lions*. Dat is de voorpagina van de *Swazi Times* van maandag, er is waarschijnlijk geen weekendeditie. Ik test mijn paniekbestendigheid nog een paar minuten langer uit tot mijn vingers uit eigen beweging het nummer van Gosia op mijn goedkope Samsung intikken. Gosia is de contactpersoon met wie alles voorbereid werd: de lessen die ik zou geven, het materiaal dat gaat gebruikt worden, de logistiek, het logies. Geen idee wie Gosia verder is. Titel: *Development Manager*. Ik vermoed een kwieke zwarte dame die van aanpakken weet. Ik krijg haar aan de lijn, en ze is blij te horen dat ik gearriveerd ben. Ze was al eerder geweest

maar door de vertraging naar de school teruggekeerd. Ze zou er over 10 minuten zijn.

En inderdaad, wat later komt een witte Landcruiser het luchthaventerrein opgescheurd. Aan het stuur een kleine, pittige, blanke dame met verzorgd kapsel en hagelwitte tanden. Scherp neusje. Tweede helft van de dertig. Ze spreekt snel en met een hoge stem, pakt mijn beide handen vast en zegt hoe blij ze is dat ik hier ben. Aangename kennismaking!

Ze is Poolse, heeft internationale betrekkingen gestudeerd in de VS, werd dan non – ik weet niet of ze bedoelde dat ze non geweest is en dat nu niet meer is –, ging in Rome verder studeren, en zwaait sinds 6 maanden de plak in Manzini. Ik denk dat ze het niet gemakkelijk heeft. De Swazi's noemt ze 'heavy', moeilijk om mee te werken. Moeilijk om mee te communiceren. Veel trekken en duwen om resultaat van haar werk te zien. Maar ze blijft enthousiast! Ze geeft toe dat er een zekere onderhuidse vijandigheid is tussen de Swazi's en de blanken. Ze doet net iets teveel moeite om haar moedeloosheid te verbergen en ik voel met haar mee. Het zal inderdaad niet eenvoudig zijn. Ze blijft op een prettige manier doorratelen als we het schooldomein van de salesianen oprijden.

Denk aan Don Bosco in Hechtel, waar bompas les gegeven heeft, verf alles blauw en beige, en dan heb je een idee van de infrastructuur. Gosia dumpst mij in de refter van de broeders, die daar net aan het eten zijn. Drie bejaarde mannen, waarvan de ene er nog ongezonder uitziet dan de andere. Een dermatoloog zou hier een feestje kunnen bouwen. Verder een hyperkinetische

Spanjaard, ook broeder maar een stuk jonger en een redelijk zware zwarte. Een afbeelding van Don Bosco, de stichter van de salesianen, en een bleke foto van de huidige paus hangen aan de muur. Pap mag meteen aan tafel schuiven: tomatensoep, kip op drie wijzen klaargemaakt en warme rijstpudding. Wat een vriendelijke en verwelkomende mensen, ik ben al beschaamd over die eerste indruk. Ze vragen of België al ontploft is, ik zeg dat we er alles aan doen om een perfect welvarend land naar de vaantjes te helpen, helemaal en uitsluitend om lucht te kunnen geven aan de rancune van een paar collaborateurs. Toegegeven, kort door de bocht. We wisselen grapjes uit. Pastoorsgrapjes zijn echt heel flauw, Paulientje. Denk aan de grapjes van Bompa maar nog zoutlozer. Ik vraag hen alles over Swazi en over hun

manier van werken hier. Father Larry is de grote pief. Hij is een vijfenzeventigjarige Ierse broeder die het hele Manzini Youth Center uit de grond gestampt heeft. Een missionaris van het goede soort. Hij praat rustig, met veel ironie en zelfrelativering. Ik vertel je later meer over de activiteiten alhier, schat.

We nemen biddend afscheid van de eettafel en broeder Miquel, de hyperkinetische Bask, brengt me naar de gastenvertrekken, de cellen dus, die op een groene binnenplaats uitgeven. Hier gaat pap de volgende week logeren. De regen ratelt als een mitraillette op de ijzeren dakbescherming, maar ik val toch vrij snel in slaap. Benieuwd naar de volgende dag.

Ongeveer halverwege bij het uitschrijven van bovenstaand relaas, Pientje, word ik door mijn buurvrouw uit cel 6 aangesproken. Betty, een wat oudere Ierse dame die hier zes maanden per jaar vrijwilligerswerk doet en voor een aantal weeskinderen zorgt, komt kennis maken. Ze is gescheiden van haar rijke Amerikaanse man, een zak van een vent die ze goed heeft kunnen pluimen. Ze verdeelt haar tijd tussen Turkije waar ze een optrekje gekocht heeft en Swaziland. Haar zoon doet ontwikkelingswerk in de hoofdstad Mbabane en dat bracht haar op ideeën. Ze kan toch niet de godganse dag op haar alimentatiebuit blijven zitten. Er is zoveel werk te doen, en het wordt helemaal verkeerd aangepakt. Ik vermoed een onderhuidse spanning tussen haar en de paters salesianen. Dat wordt bevestigd wanneer ze meldt dat de broeders het niet op haar vranke taal begrepen hebben en dat ze een appartementje zal moeten gaan zoeken. Ze wordt van de missie verdreven, roept ze luider dan nodig.

Er zijn maar liefst 100.000 wezen in Swazi, Pientje, meestal omdat hun ouders aan aids gestorven zijn. Betty vraagt of ik zin heb om mee naar een feestje van de Rotary te gaan, waar haar kinderen getrakteerd worden. Ik kruip in haar gammele pick-uptruck, en we rijden naar een wezenboerderij een eindje buiten de stad. Ze wijst een moskee aan en sist dat de katholieken het moeten afleggen tegen de oprukkende islam. Arabische, Indische en Pakistaanse moslims die de detailhandel overnemen en het de autochtone Swazi's nog moeilijker maken. 'Same as in Belgium, right?', giert ze. Het grootste gevaar komt echter van de Chinezen. Die nemen de textielindustrie over en betalen zelfs geen minimumlonen.

In de boerderij wonen een zestigtal jongens en meisjes die van de straat gered zijn. Van zes tot zesentwintig jaar oud zijn ze. Ze helpen mee op de boerderij, en ze gaan naar school. Een paar onder hen haalden zelfs de universiteit. Ze stormen toe als ze Betty zien aankomen en er wordt gehugd en geknuffeld bij het leven.

Het weeshuis werd vroeger uitgebaat door Amerikaanse nonnen, die de kinderen niet zo best zouden behandeld hebben, dan door een Australisch koppel, en is nu overgenomen door MYC. We laden de jongens en meisjes in om naar een door Rotary gesponsorde school te rijden waar gele rijst, kippeboutjes, paarsige bonen en oranje limonade op hen wachten. Het is het begin van de grote vakantie. Kerstmis staat voor de deur en er mag wat gevierd worden. Het valt me op hoeveel jonge vrijwilligers hier rond lopen, christelijk geïnspireerde Amerikaanse meisjes die zich warempel missionaris wanen. Dat is nog iets voor jou, schat.